

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

4 октомври 2007 година *

По дело C-429/05

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Tribunal d'instance de Saintes (Франция) с решение от 16 ноември 2005 г., постъпило в Съда на 2 декември 2005 г. в рамките на производство по дело

Max Rampion,

Marie-Jeanne Godard, по мъж Rampion,

срещу

Franfinance SA,

K par K SAS,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: г-н Р. Jann, председател на състав (докладчик), г-н А. Tizzano, г-н А. Borg Barthet, г-н М. Pešič и г-н Е. Levits, съдии,

* Език на производството: френски.

генерален адвокат: г-н P. Mengozzi,
секретар: г-н M.-A. Gaudissart, началник на отдел,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и на съдебното заседание от 8 февруари 2007 г.

като има предвид писмените становища, представени:

- за Franfinance SA, от адв. B. Soltner, avocat,

- за френското правителство, от г-н G. de Bergues и г-жа R. Loosli-Surrans, в качеството на представители,

- за германското правителство, от г-н M. Lumma и г-н A. Dittrich, в качеството на представители,

- за испанското правителство, от г-н F. Díez Moreno, в качеството на представител,

- за италианското правителство, от г-н I. M. Braguglia, в качеството на представител, подпомаган от г-н W. Ferrante, avvocato dello Stato,

- за австрийското правителство, от г-жа C. Pesendorfer, в качеството на представител,

— за Комисията на Европейските общности, от г-н А. Aresu и г-н J.-P. Kerpenne, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 29 март 2007 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася за тълкуване на Директива 87/102/ЕИО на Съвета от 22 декември 1986 година за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите-членки относно потребителския кредит (ОВ L 42, 1987 г., стр. 48; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 252.), изменена с Директива 98/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 1998 година (ОВ L 101, стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 4, стр. 210, наричана по-нататък „Директива 87/102“), и по-специално членове 11 и 14 от същата.
- 2 Преюдициалното запитване е отправено в рамките на спор между, от една страна, г-н Rampion и г-жа Godard, по мъж Rampion (наричани по-нататък „г-н и г-жа Rampion“), и от друга страна, дружество Franfinance SA (наричано по-нататък „Franfinance“) и K par K SAS (наричано по-нататък „K par K“) относно договор за продажба на прозорци и отпускане на кредит, използван за финансирането на договора.

Правна уредба

Общностно право

3 Директива 87/102 цели сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите-членки относно потребителския кредит.

4 Член 11 от Директивата гласи:

„1. Държавите-членки гарантират, че съществуването на договор за кредит по никакъв начин не засяга правата на потребителя спрямо доставчика на стоки или услуги, закупени посредством такъв един договор, в случаите когато стоките или услугите не са доставени или поради други причини не са съобразени с договора за тяхната доставка.

2. Потребителят има правото да предяви претенции срещу кредитора, когато:

а) с цел да закупи стоки или да получи услуги потребителят сключва договор за кредит с лице, различно от доставчика им;

и

- б) кредиторът и доставчикът на стоките или услугите имат предварително подписан договор, по силата на който кредитът се отпуска изключително от този кредитор на клиенти на този доставчик или лице, предоставящо услуги за придобиването на стоки или услуги от този доставчик или лице, предоставящо услуги;

и

- в) потребителят, посочен в буква а), получи кредита си съгласно този предварително подписан договор;

и

- г) стоките или услугите, обхванати от договора за кредит, не се доставят или са доставени само частично, или не са съобразени с договора за доставката им;

и

- д) потребителят е предявил претенциите си спрямо доставчика, но не е успял да получи удовлетворението, на което е имал право.

Държавите-членки определят до каква степен и при какви условия тези претенции могат да бъдат предявявани.

3. Параграф 2 не се прилага, когато въпросната отделна сделка е за сума, по-малка от еквивалента на 200 [EUR].“

5 Член 14 от Директива 87/102 предвижда:

„1. Държавите-членки гарантират, че кредитните споразумения не дерогират, в ущърб на потребителя, разпоредбите на националното законодателство, въвеждащи или съответстващи на настоящата директива.

2. Държавите-членки гарантират освен това, че разпоредбите, които приемат за въвеждането на настоящата директива, не се заобикалят в резултат на начина, по който са формулирани споразуменията, в частност чрез разпределянето на размера на кредита в няколко договора.“

Национално право

6 Член L. 311-20 от Code de la consommation [Потребителски кодекс] посочва във връзка с прилагането на член 11 от Директива 87/102, че „когато предварителната оферта посочва стоката или услугата, за която се отпуска финансирането, задълженията за кредитополучателя възникват едва след момента на доставяне на стоката или на услугата; [...]“.

- 7 В това отношение член L. 311-21 от същия кодекс уточнява, че „при спор относно изпълнението на основния договор, съдът може да спре изпълнението на договора за кредит до решаване на спора. Същият се смята за развален или обезсилен по право, когато договърът, с оглед на който е сключен, е развален или обезсилен по съдебен ред. [...]“

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 8 На 5 септември 2003 г. при посещение на търговец в дома им г-н и г-жа Rampion поръчват прозорци на К par К на обща стойност 6 150 EUR. Съгласно сключения за тази цел договор за продажба прозорците трябва да бъдат доставени в срок от шест до осем седмици, считано от датата на взимане на размери от технически сътрудник.
- 9 Според препращащата юрисдикция договърът за продажба предвижда пълно финансиране на покупката посредством кредит, отпуснат от Franfinance.
- 10 Същия ден г-н и г-жа Rampion подписват с Franfinance договор за отпускане на кредит, максималният размер на който се равнява на стойността на продажбата. В офертата за кредит е отбелязана идентичността на продавача, като е посочено „compte plate-forme [сметка платформа] К par К“, но не е отбелязана стоката, която е предмет на финансиране.
- 11 По време на доставката на поръчаните прозорци на 27 ноември 2003 г. г-н и г-жа Rampion забелязват, че первазите и касите на прозорците са заразени с паразити. Монтажни работи не се извършват и с писмо от 5 януари 2004 г. заинтересованите лица прекратяват договора за продажба.

- 12 След като искането им за разваляне на договора остава без последствия, на 29 октомври и на 2 ноември 2004 г. г-н и г-жа Rampion предявяват иск срещу K par K, както и срещу Franfinance, за прогласяване на нищожността на договора за продажба и за следващото от него разваляне на договора за кредит, поради съображението че в противоречие с изискването на Code de la consommation договорът за продажба не посочва точно срока за доставка на съответните стоки.
- 13 При условията на евентуалност г-н и г-жа Rampion искат да развалят договора за продажба поради неизпълнение на задължението за консултиране от страна на K par K, тъй като същото им е препоръчало доставка и поставяне на дограма с дефектна основа.
- 14 Ответниците в главното производство изтъкват, че между двата договора не съществува каквато и да е взаимовръзка, тъй като в противоречие с посочено в член L. 311-20 от Code de la consommation изискване в офертата за кредит не е посочена стоката, която е предмет на финансиране. Освен това ставало въпрос за отпускане на кредит, а не за кредит по свързан договор за финансиране на продажба.
- 15 По време на устните състезания пред препрращащата юрисдикция същата служебно посочва няколко правни основания, изведени от разпоредби на Code de la consommation във връзка с потребителския кредит и с продажбите по домовете.
- 16 При тези обстоятелства Tribunal d'instance de Saintes решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли членове 11 и 14 от Директива 87/102/ЕИО [...] да се тълкуват в смисъл, че позволяват на съда да приложи правилата за взаимовръзка

между договора за кредит и финансираня благодарение на кредита договор за доставка на стоки или услуги, когато в договора за кредит не се посочва стоката, която е предмет на финансиране, или същият е сключен под формата на отпускане на кредит, без да е посочена стоката, която е предмет на финансиране?

- 2) Преследва ли Директива 87/102/ЕИО [...] цел, която излиза извън самата защита на потребителите, като се разпростира до организацията на пазара, и която позволява на съда да приложи служебно произтичащите от нея разпоредби?“

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

По допустимостта

- 17 На първо място *Franfinance* изтъква, че първият поставен въпрос в действителност се отнасял само за прилагане на разпоредби от националното право във връзка с условията, които трябва да са изпълнени, за да се приеме, че е налице кредит по свързан договор, и Съдът не следвало да се произнася по него. Всъщност Директива 87/102 уреждала само минимално хармонизиране и член 11 от същата уточнявал, че държавите-членки определят по-специално при какви условия потребителят може да предяви претенции срещу кредитора.

- 18 В това отношение следва да се приеме, че както е видно от член 15 и от двадесет и петото съображение от Директива 87/102, които не възпрепятстват държавите-членки да приемат или да оставят в сила по-строги мерки за защита на потребителя, същата урежда само минимално сближаване на националните разпоредби относно потребителския кредит.
- 19 Въпреки това първият поставен въпрос се отнася изключително до тълкуването на член 11 от същата директива, за който е безспорно, че е транспониран във френското право именно с членове L. 311-20 и L. 311-21 от Code de la consommation, които позволяват на кредитополучателя при определени условия да спре изпълнението на договора за кредит, да го развали или да иска да бъде обезсилен.
- 20 Въпросът дали и при необходимост в каква степен предвиденото от член 11, параграф 2 от Директива 87/102 право на потребителя да предявява претенции срещу кредитора може да бъде подчинено от националното право на изпълнението на други условия, освен посочените в тази разпоредба, спада към разглеждането на първия поставен въпрос по същество. Всъщност добавянето на всяко допълнително условие носи риск разпоредбите на националното право да не достигнат степента на хармонизиране, която се цели с тази директива, поради което не може автоматично да се приеме, че попадат в обхвата само на това вътрешно право.
- 21 На второ място Franfinance смята, че Съдът не е компетентен да се произнася по този въпрос, още в по-голяма степен в случаите, когато истинското намерение на препращащия съд в делото по главното производство не е да се увери, че кредитополучателите разполагат с ефективно право да предявят претенции срещу кредитора по смисъла на член 11 от Директива 87/102, а с оглед на други цели да установи, че разглежданите договори са свързани. Препращащият съд в действителност искал да се приложат норми от френското право, чието естество и предмет били различни, доколкото нямали отношение към подобно право на предявяване на претенции, но предвиждали кредиторът автоматично да бъде лишен от правото на лихва, когато в офертата за кредит не са посочени данни за тази взаимовръзка.

- 22 По отношение на допустимостта на преюдициалните въпроси или на това дали Съдът е компетентен да даде отговор на същите, Комисията на Европейските общности изразява резерви, които извежда от неуточняването от страна на препращащия съд на причината, поради която този отговор му е необходим за решаването на спора в главното производство.
- 23 Следва да се напомни в това отношение, че въпросите, които са свързани с тълкуването на общностното право и са поставени от националния съдия в нормативната и фактичката рамка, която той определя съгласно своите правомощия, и проверката на чиято правилност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност (вж. Решение от 15 май 2003 г. по дело *Salzmann*, C-300/01, *Recueil*, стр. I-4899, точки 29 и 31, както и Решение от 5 декември 2006 г. по дело *Cipolla* и др., C-94/04 и C-202/04, *Recueil*, стр. I-11421, точка 25).
- 24 Отхвърлянето от Съда на запитване, отправено от национална юрисдикция, е възможно само в случаите, в които е очевидно, че исканото тълкуване на общностното право няма каквато и да било връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство, когато въпросът е с хипотетичен характер или пък когато Съдът не разполага с необходимите фактически и правни елементи, за да бъде полезен с отговора си на поставените му въпроси (вж. по-специално Решение от 13 март 2001 г. по дело *PreussenElektra*, C-379/98, *Recueil*, стр. I-2099, точка 39, Решение от 15 юни 2006 г. по дело *Acereda Herrera*, C-466/04, *Recueil*, стр. I-5341, точка 48 и Решение по дело *Cipolla* и др., посочено по-горе, точка 25).
- 25 Не може да обаче да се приеме за очевидно, че исканото от препращащата юрисдикция тълкуване на общностното право няма каквато и да било връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство, нито че въпросите за тълкуването на тези норми са с хипотетичен характер. Дори и в първия поставен въпрос да се посочва много общо прилагането на „норми за взаимовръзката между договора за кредит и договора за доставка на стоки или услуги“, от решението за препращане не произтича, че въпросът в

действителност се отнася само за прилагането на разпоредби от националното право, които са различни от разпоредбите, с които се транспонира член 11 от Директива 87/102, или които попадат в приложното поле на последния.

- 26 При тези обстоятелства, свързаната с първия поставен въпрос презумпция за релевантност не е оборена.
- 27 Все пак след като в рамките на установената от член 234 ЕО процедура на сътрудничество между националните юрисдикции и Съда, същият трябва да даде отговор, с който да е полезен на националния съд за решаването на висящия пред него съдебен спор, Съдът следва, в случаите когато това е необходимо, да преформулира отправените към него въпроси (вж. по-специално Решение от 28 ноември 2000 г. по дело *Roquette Frères*, C-88/99, Recueil, стр. I-10465, точка 18, Решение от 20 май 2003 г. по дело *Ravil*, C-469/00, Recueil, стр. I-5053, точка 27 и Решение от 4 май 2006 г. по дело *Haug*, C-286/05, Recueil, стр. I-4121, точка 17).
- 28 Така първият поставен въпрос следва да се разбира като насочен към установяване на това дали членове 11 и 14 от Директива 87/102 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат правото на предявяване на претенции, което е предвидено в член 11, параграф 2 от Директива 87/102 и с което се ползва потребителят срещу кредитора, да бъде поставено под условие предварителната оферта за кредит да посочва стоката или услугата, която е предмет на финансиране.
- 29 С оглед на гореизложеното, първият поставен въпрос следва да се приеме за допустим.

По съществува на спора

- 30 Всички правителства, които са представили становищата си на Съда, както и Комисията, смятат, че правото за предявяване на претенции, с което се ползва потребителят по силата на член 11, параграф 2 от Директива 87/102, не можело да е обусловено от изрично посочване в договора за кредит на стоката, която е предмет на финансиране. В това отношение те се основават както върху текста на разпоредбата, така и върху целта на директивата, а именно защитата на потребителите.
- 31 За разлика от тях Franfinance изтъква, че сключеният с г-н и г-жа Rampion договор представлява реално отпускане на кредит, който може да се използва за различни цели. За разлика от кредита по свързан договор, който е получен за финансиране на една определена сделка, подобно отпускане на кредит не било обусловено от правилото за взаимовръзка, посочено в член 11 от Директива 87/102, тъй като кредиторът не можел да поеме всички икономически рискове, свързани с всяко придобиване. Евентуалните злоупотреби или измами трябвало да се преценяват във всеки конкретен случай.

— Относно приложното поле на Директива 87/102, и по-специално на член 11, параграф 2 от същата

- 32 В самото начало следва да се напомни, че по силата на член 1, параграф 1 от Директива 87/102 същата се прилага по отношение на договорите за кредит, определени в параграф 2, буква в), първа алинея от същия член като договори, по силата на които „кредитор предоставя или се задължава да предостави на потребител кредит под формата на разсрочено плащане, заем или всяка друга подобна форма на улеснение за плащане“. Това широко определение на понятието „договор за кредит“ се потвърждава, както изтъква по време на съдебното

заседание Комисията, от десетото съображение от Директива 87/102, съгласно което „по-добра защита на потребителите може да се постигне чрез приемане на определени изисквания, които да се прилагат към всички форми на кредит“.

- 33 Все пак, както произтича от член 1, параграф 2, буква в), втора алинея и от член 2 от Директива 87/102, както и от единадесето до четиринадесето съображение от същата, определени договори за кредит или видове сделки поради специфичния си характер са или могат да бъдат частично или напълно изключени от приложното поле на директивата. Отпускането на кредит не е сред посочените от тези разпоредби случаи.
- 34 Отпускане на кредит, чиято единствена цел е предоставяне на разположение на потребителя на кредит с възможност да бъде усвояван многократно, също не е изключено, дори и частично, от приложното поле на Директива 87/102 по силата на член 2, параграф 1, буква д) от същата.
- 35 Възщност следва да се напомни, че по смисъла на тази разпоредба Директива 87/102 не се прилага по отношение на „кредит, отпуснат от кредитна институция или от финансова институция под формата на авансово плащане по текуща сметка, различна от сметките, свързани с кредитна карта“. Въпреки това съгласно член 2, параграф 1, буква д) за този вид кредити се прилагат разпоредбите на член 6 от Директива 87/102.
- 36 Понятието „текуща сметка“ по смисъла на посочения член 2, параграф 1, буква д), който в качеството си на изключение се тълкува ограничително, обаче предполага — както произтича от езиковите термини „кредити, отпуснати [...] под формата на авансово плащане по текуща сметка“ [неофициален превод] — че целта на тази сметка не се ограничава до предоставянето на разположение на

клиента на кредит. Напротив, подобна сметка представлява малко или повече обща платформа, която позволява на клиента да извършва финансови операции и която се характеризира с това, че преведените по сметката средства — без значение дали от самия клиент или от трето лице — нямат непременно за цел да върнат предоставения по посочената сметка кредит. С други думи, отрицателно салдо на клиента, позволено под формата на авансово плащане, е само едно от възможните състояния на сметката, по която може и да има салдо в полза на клиента.

37 Освен това нито общият смисъл, нито целта на Директива 87/102, насочена по-специално към защитата на потребителите, не подкрепят тезата за изключване от приложното поле на тази директива на договорите за кредит, договорени под формата на отпускане на кредит, чиято основна цел е предоставяне на кредит в полза на потребителя, който може да се усвоява многократно.

38 По отношение по-специално на приложното поле на член 11, параграф 2 от Директива 87/102, за разлика от поддържаното от Franfinance становище, от текста на разпоредбата не произтича, че тя се прилага само за договори за кредит, предназначени за финансиране на един-единствен договор за продажба или за предоставяне на услуга.

39 Както се посочва в точка 58 от заключението на генералния адвокат, нито един елемент от текста на посочената разпоредба не свидетелства за това, че тя не се прилага по отношение на отпускането на кредити. По-специално употребата на думата „договор“ в единствено число в края на член 11, параграф 2, буква г) от Директива 87/102, която сред условията за възникване на правото на претенции посочва и случая, когато „стоките или услугите, обхванати от договора за кредит, не се доставят или са доставени само частично, или не са съобразени с договора за доставката им“, не оправдава ограничителното тълкуване на разпоредбата от страна на Franfinance.

- 40 Освен това член 11, параграф 3 от същата директива предвижда изрично изключение от прилагането на параграф 2 от този член. По този начин обаче не се изключва като цяло отпускането на кредити.
- 41 По отношение на доводите на Franfinance, че член 11 от Директива 87/102 не можел да се приложи към отпускането на кредит, тъй като кредиторът не можел да поеме всички икономически рискове, свързани с всяко придобиване, следва да се констатира, че подобни рискове са значително ограничени от факта, че параграф 2 от този член предоставя на потребителя правото да предявява претенции срещу кредитора само при условието, посочено в буква б) от този параграф, „кредиторът и доставчикът на стоките или услугите [да] имат предварително подписан договор, по силата на който кредитът се отпуска изключително от този кредитор на клиенти на този доставчик или лице, предоставящо услуги за придобиването на стоки или услуги от този доставчик, или лице, предоставящо услуги“ и от това, че в съответствие с уреденото в буква в) от същия параграф условие потребителят получава „кредита си съгласно този предварително подписан договор“.
- 42 Преследваната от член 11, параграф 2 от Директива 87/102 цел може да бъде постигната само ако тази разпоредба се прилага и за случаите, в които е допустимо кредитът да се използва за различни цели. Всъщност посочената разпоредба трябва да бъде четена в светлината на двадесет и първо съображение от Директива 87/102, съгласно което в частност „по отношение на стоки или услуги, които потребителят е договорил да получи на кредит, потребителят следва, поне при определените по-долу обстоятелства, да притежава права спрямо кредитора си, които да са в допълнение към обичайните му договорни права спрямо него и спрямо доставчика на стоките или услугите.“
- 43 Освен това фактът, че едно придобиване, когато с отпускането на кредита се финансират няколко придобивания, може въз основа на член 11, параграф 2 от Директива 87/102 да позволи на потребителя да се обърне към кредитора, не

означава непременно, че тези претенции засягат отпускането на кредита в неговата цялост. Всъщност, както се изтъква в точка 65 и следващите от заключението на генералния адвокат, тази разпоредба от Директива 87/102 позволява предоставената на потребителя защита да бъде приспособена към различните специфики на отпускането на кредита по отношение на кредит, който е предоставен с оглед на една-единствена покупка.

- 44 Следователно трябва да се приеме, че член 11, параграф 2 от Директива 87/102 се прилага както за кредит за финансиране на една определена сделка, така и за отпускане на кредит, позволяващ на потребителя да усвоява договорения кредит нееднократно.

— Относно правото на претенции, както е предвидено в член 11, параграф 2 от Директива 87/102

- 45 Във връзка с въпроса дали член 11, параграф 2 от Директива 87/102 не допуска предвиденото в него право на предявяване на претенции да бъде подчинено на условието предварителната оферта за кредита да посочва стоката или услугата, която е предмет на финансиране, следва да се констатира, че подобно условие не фигурира сред посочените в първата алинея на въпросната разпоредба пет кумулативни условия.

- 46 Наистина втората алинея от посочената разпоредба предвижда, че „[д]ържавите-членки определят до каква степен и при какви условия тези претенции могат да бъдат предявявани“. Въпреки това, както отбелязва германското правителство и както изтъква в точка 71 от заключението си генералният адвокат, тази разпоредба не може да се тълкува в смисъл, че позволява на

държавите-членки да подчинят правото на предявяване на претенции, с което се ползва потребителят, на допълнителни условия извън тези, които са изчерпателно изброени в член 11, параграф 2, първа алинея от Директива 87/102.

47 Всъщност, от една страна, втора алинея на член 11, параграф 2 от Директива 87/102, както произтича от нейния текст, предполага наличие на право на предявяване на претенции, предвидено в първа алинея от разпоредбата. От друга страна, би било в противоречие с преследваната от директивата цел, която се състои по-специално в осигуряване на минимална степен на защита на потребителите във връзка с потребителския кредит във всички държави-членки, ако се позволи правото на предявяване на претенции, с което потребителят се ползва срещу кредитора по силата на член 11, параграф 2, първа алинея от посочената директива, да бъде подчинено на условие за форма като разглежданото в делото по главното производство.

48 Това тълкуване се потвърждава от член 14, параграф 1 от Директива 87/102, съгласно който „[д]ържавите-членки гарантират, че кредитните споразумения не дерогират в ущърб на потребителя разпоредбите на националното законодателство, въвеждащи или съответстващи на настоящата директива“, и от същия член 14, параграф 2, съгласно който „[д]ържавите-членки гарантират освен това, че разпоредбите, които приемат за въвеждането на настоящата директива, не се заобикалят в резултат на начина, по който са формулирани споразуменията [...]“.

49 Всъщност посоченият член 14 подчертава като цяло значението, което общностният законодател отдава на предвидените от Директива 87/102 защитни разпоредби и на тяхното стриктно прилагане. По-нататък, както изтъкват правителствата на Франция, на Германия, на Испания и на Италия, както и Комисията, параграф 2 от същия член в частност не допуска национална уредба да позволи на кредитора чрез самото пропускане да посочи стоката или услугата, които са предмет на финансиране, да избегне възможността да му бъдат предявени претенции от потребителя по силата на член 11, параграф 2 от Директива 87/102.

50 С оглед на гореизложеното на първия поставен въпрос следва да се отговори, че членове 11 и 14 от Директива 87/102 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат правото на предявяване на претенции, предвидено в член 11, параграф 2 от същата директива, с което потребителят се ползва срещу кредитора, да бъде подчинено на условието в предварителната оферта за кредит да се посочва стоката или услугата, която е предмет на финансирането.

По втория въпрос

По допустимостта

51 Franfinance изтъква, че вторият поставен въпрос, който не е от полза за решаването на спора по главното производство, е недопустим. Всъщност преpraщаният съд нямам нужда служебно да повдига въпроса за съществуващата взаимовръзка между основния договор и договора за кредит, тъй като този въпрос е поставен директно от г-н и г-жа Ramrion, когато искат от преpraщаната юрисдикция да прогласи нищожността на договора за продажба и като следствие от това да развали допълнителния договор за финансиране.

52 По време на съдебното заседание правителството на Франция поддържа становището, че г-н и г-жа Ramrion са поискали от преpraщания съд да прогласи за нищожен договора за продажба и вследствие на това да развали договора за кредит, като посочват различни правни основания, без обаче да се позоват на взаимовръзката между двата разглеждани договора. Дори и пред преpraщания съд все пак да е възникнал този въпрос, това не станало в действителност служебно, тъй като в съответните си защиты както K par K, така и Franfinance

изтъкват, че поради непосочването на продадената стока в офертата за кредит, договорът за кредит не представлява свързан договор.

- 53 Комисията отбелязва по време на съдебното заседание, че не е безспорно, че в главното производство препращащият съд е трябвало да повдигне служебно въпроса за тази взаимовръзка. Всъщност като искат последователно прогласяване на нищожността на договора за продажба и разваляне на договора за кредит, самите г-н и г-жа Rampion се основавали на съществуващата между двата договора взаимовръзка. По-нататък, с оглед на доводите в защитата на K par K и на Franfinance в рамките на спора по главното производство можел да възникне въпросът дали препращащият съд вече не се е занимал с доводите, изведени от посочената взаимовръзка.
- 54 Следва да се напомни, че съгласно посочената в точка 24 от настоящото решение съдебна практика отхвърлянето от Съда на запитване, отправено от национална юрисдикция, е възможно само в случаите, в които е очевидно, че исканото тълкуване на общностното право няма каквато и да било връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство, когато въпросът е с хипотетичен характер или пък когато Съдът не разполага с необходимите фактически и правни елементи, за да бъде полезен с отговора си на поставените му въпроси
- 55 В мотивите на решението си, свързани с втория поставен въпрос, препращащият съд обаче изрично посочва, че г-н и г-жа Rampion не са се позовавали на разпоредбите на членове L. 311-20 и L. 311-21 от Code de la consommation. При тези обстоятелства не изглежда очевидно, че исканото тълкуване на общностното право няма каквато и да било връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство или че поставеният въпрос е с хипотетичен характер.

56 Поради това вторият поставен въпрос трябва да се приеме за допустим.

По съществуващото на спора

57 С втория въпрос преpraщaщата юрисдикция пита по същество дали Директива 87/102 трябва да се тълкува в смисъл, че позволява на националния съд служебно да прилага разпоредбите, транспониращи във вътрешното право нейния член 11, параграф 2, по-специално поради факта че нейната цел е по-широка от защитата на потребителите и достига до организацията на пазара.

58 Въпросът относно целта на Директива 87/102 се поставя в специфичния контекст на практиката на Cour de cassation (Франция), който както произтича от решението за препращане, и по-специално от становището на френското правителство, провежда разлика между императивните норми за регулиране, които са приети в обществен интерес и на които съдът може служебно да се позове, и тези, които са императивни норми за защита, приети в интерес на определена категория лица, които единствени могат да се позоват на тях, за да упражнят правата си. Уредбата относно потребителския кредит спада към последните.

59 Съдът обаче нееднократно е приемал, че както е видно от съображенията на Директива 87/102, същата е приета за постигане на двойна цел — да гарантира, от една страна, изграждането на общия пазар на потребителски кредити (трето и четвърто съображение), и от друга страна, да се защитят потребителите, вземащи подобни кредити (шесто, седмо и девето съображение) (Решение от 23 март 2000 г. по дело *Berliner Kindl Brauerei*, C-208/98, Recueil, стр. I-1741, точка 20 и Решение от 4 март 2004 г. по дело *Cofinoga*, C-264/02, Recueil, стр. I-2157, точка 25).

60 Първоначално препращащият съд пита дали практиката на Съда във връзка с възможността съдията служебно да посочи разпоредби от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 273), следваща по-специално от Решение от 27 юни 2000 г. по дело *Océano Grupo Editorial и Salvat Editores* (C-240/98 до C-244/98, Recueil, стр. I-4941) и Решение от 21 ноември 2002 г. по дело *Cofidis* (C-473/00, Recueil, стр. I-10875), може да бъде отнесена към Директива 87/102.

61 В точка 26 от Решението по дело *Océano Grupo Editorial и Salvat Editores*, посочено по-горе, Съдът приема, че целта, преследвана от член 6 от Директива 93/13, която изисква от държавите-членки да предвидят, че включените неравноправни клаузи в договори не са обвързващи за потребителя, не може да бъде постигната, ако последните са задължени сами да изтъкват неравноправния характер на клаузите. В споровете, в които търсената сума често не е висока, възнаграждението на адвокатите може да надвишава интереса, което да възпре потребителя да се защитава от прилагането на неравноправна клауза. Макар в много държави-членки процесуалните правила действително да позволяват при подобни спорове частноправните субекти да се защитават сами, съществува немалък риск именно поради незнание потребителят да не се позове на неравноправния характер на клаузата, която му е противопоставена. Следователно ефективна защита на потребителя може да бъде постигната само ако на националния съд бъде призната възможността служебно да прави преценка на подобна клауза.

62 Като се позовава на тази точка от Решение по дело *Océano Grupo Editorial и Salvat Editores*, посочено по-горе, в точка 33 от Решението по дело *Cofidis*, посочено по-горе, Съдът потвърждава, че така признатата възможност на съда за служебна проверка на неравноправния характер на дадена клауза се приема като необходима за гарантирането на ефективната защита на потребителя с оглед по-специално на немалкия риск последният да не познава правата си или да среща затруднения при упражняването им (вж. също Решение от 26 октомври 2006 г. по дело *Mostaza Claro*, C-168/05, Recueil, стр. I-10421, точка 28).

63 Както изтъкват правителствата на Испания и на Италия, както и Комисията, и както е посочено в точка 102 и следващите от заключението на генералния адвокат, тези съображения са валидни и по отношение на защитата на потребителите, предвидена в член 11, параграф 2 от Директива 87/102.

64 В това отношение следва да се напомни, че член 11, параграф 2, който преследва посочената в точка 59 от настоящото решение двойна цел, е насочен към предоставяне при точно определени обстоятелства на права на потребителя спрямо кредитора, които са извън обичайните му договорни права по отношение на кредитора и на доставчика на стоки или услуги (вж. точка 42 от настоящото решение).

65 Тази цел не може да се постигне ефективно, ако потребителят трябва да е задължен сам да се позовава на правото на предявяване на претенции, с което право той се ползва срещу кредитора по силата на разпоредби от националното право, транспониращи член 11, параграф 2 от Директива 87/102, по-специално поради немалкия риск потребителят да не познава правата си или да среща затруднения при упражняването им. Както посочва в точка 107 от заключението си генералният адвокат, фактът, че делото по главното производство е заведено от г-н и г-жа Rampon и че по него те са представлявани от адвокат, не дава основание за различен извод, тъй като трябва да се намери решение на въпроса при абстрахиране от конкретните обстоятелства по делото.

66 Въпреки това Granfinance изтъква, че вторият поставен въпрос в действителност целял да даде право служебно да бъде наложена предвидената във френското право санкция при липса на посочване на определени данни, които съгласно това право трябва да фигурират в предварителната оферта за кредит по свързан договор, а именно загубване от кредитора на правото на лихва. Ставало въпрос обаче за същинско „частно наказание“, което не можело да се наложи служебно, без при това да се нарушат диспозитивното начало и правото на справедлив процес, които са уредени в член 6 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г.

- 67 В този смисъл правителството на Франция отбелязва по време на съдебното заседание, като се позовава на Решение от 14 декември 1995 г. по дело *van Schijndel et van Veen* (С-430/93 и С-431/93, Recueil, стр. I-4705), че ако един потребител не иска от съда да премахне лихвата, дължима от него на кредитора, посоченият съд не може служебно да посочи липсата на посочване в предварителната оферта за кредит на стоката или услугата, които са предмет на финансиране, без да надхвърли рамките на формулираното от потребителя искане.
- 68 В това отношение следва да се приеме, че както е видно от точки 55 и 57 от настоящото решение, вторият поставен въпрос се отнася само до член 11, параграф 2 от Директива 87/102, както и до разпоредбите, с които същият се транспонира във вътрешното право, в случая съгласно преpraщачата юрисдикция членове L. 311-20 и L. 311-21 от Code de la consommation. В решението си преpraщачият съд по никакъв начин не се позовава на евентуална санкция, състояща се в отнемане на правото на лихва на кредитора. Той също не твърди пред Съда, че разпоредбите на Code de la consommation предвиждат тази санкция. Доводите, посочени в предходните точки, също не са релевантни в контекста на настоящия анализ, който не обхваща въпроса дали националният съд има възможност да наложи служебно санкция като тази, на която се позовава Franfinance.
- 69 Поради това на втория поставен въпрос следва да се отговори, че Директива 87/102 трябва да се тълкува в смисъл, че позволява на националния съд служебно да прилага разпоредбите, които транспонират във вътрешното право член 11, параграф 2 от същата.

По съдебните разноски

- 70 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред преpraщачата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

- 1) Членове 11 и 14 от Директива 87/102/ЕИО на Съвета от 22 декември 1986 година за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите-членки относно потребителския кредит, изменена с Директива 98/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 1998 г., трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат правото за предявяване на претенции, предвидено в член 11, параграф 2 от същата директива, както е изменена, с което се ползва потребителят срещу кредитора, да бъде подчинено на условието предварителната оферта за кредит да посочва стоката или услугата, която е предмет на финансиране.

- 2) Директива 87/102, изменена с Директива 98/7, трябва да се тълкува в смисъл, че позволява на националния съд да приложи служебно разпоредбите, с които се транспонира във вътрешното право член 11, параграф 2 от същата.

Подписи